KÜTAHYA ZEYBEK GİYİMİNDEN BİR ÖRNEK: KELLEPOŞ

Müzeyyen AYGÜN
Öğr. Gör., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Gediz MYO., muzeyyen.aygun@dpu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6948-044X

Aygün, Müzeyyen. "Kütahya Zeybek Giyiminden Bir Örnek: Kellepoş". Kalemişi, 17 (2020 Güz): s. 206–218. doi: 10.7816/kalemisi-08-17-04

ÖZ

Tarihi bir kent, medeniyetlere beşiklik etmiş vilayet ve şehzade sancağı olan Kütahya aynı zamanda zeybekler şehridir. Anadolu uygarlıklarının beşiği kabul edilen Kütahya; zengin birikime sahiptir. Frigyalılara kadar uzanan bir geçmişi vardır. Kütahya'nın sahip olduğu bu kültürel değerler içinde işlemeli kıyafetlerin ayrı bir yeri vardır. Tarihi zeybek kıyafetleri ve aksesuarları bu zengin köklü kültür miraslarımızdandır. Bu kültürel miraslarımızın araştırılıp günümüz sanat ürünleri arasında yorumlanması ve gelecek nesillere aktarılması gerekmektedir. Araştırmanın amacı, Kütahya Zeybek giyiminde önemli bir yeri olan Kellepoşların kumaş, işleme, renk, süsleme, motif, motiflerin sembolik anlamları, kompozisyon ve biçim özelliklerini ortaya koyarak, bu özelliklerin gelecek kuşaklara aktarılmasına katkı sağlamaktır. Bu bağlamda zeybek giyiminin baş aksesuarından olan Kellepoşlar araştırılarak kayıt altına alınmıştır. İnceleme altına alınan örneklerin hiçbiri yayınlanmamış ve sergilenmemiştir. Bu nedenle araştırma için önemlidir. Araştırmada Kütahya zeybek giyiminin baş aksesuarlarında olan Kellepoş hakkında kaynak araştırması yapılmıştır. Saha araştırmaları yapılarak fotoğrafları çekilmiş desenleri dijital olarak çizilmiştir. Gözlem fişi ile on adet Kellepoş'un renk, süsleme, motif, kompozisyon ve biçim özellikleri belirlenmiştir. Araştırmanın evrenini Kütahya, Örneklemini ise Kütahya ili zeybek giyimi baş aksesuarlarından olan on adet Kellepoş oluşturmaktadır. Elde edilen bulgulara göre Kellepoşların bezemelerinde, geometrik ve sembolik motiflerin kullanıldığı görülmüştür. Kellepoşların bezemesinde işleme tekniği ile yapılan süslemelerden serbest stil iğlerden düz iğneler; oyulgama iğnesi ve makine dikişi, ilmikli iğnerden; zincir iğnesi ve düz dolgu tekniklerinin kullanıldığı görülmüştür. Çapraz iğne grubundan olan kanava-kanaviçe tekniği de işlemelerde kullanılmıştır. Kellepoşların üst kısımlarının kafaya oturması için dikiş tekniği ile yapılan süslemelerden olan oyulgama iğnesi ve zikzak büzgü uygulandığı görülmüştür. İşlemelerde tek renkli, iki renkli ve çok renkli sistemle çalışıldığı tespit edilmiştir. Kellepoşların uç kısımlarını temizlemek hem de süslemek amacı ile boncuk veya tığ oyası ya da elde makine dikişi uygulandığı görülmüştür. Araştırmada elde edilen sonuçlara dayalı olarak öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kütahya, Zeybek Giyimi, Kellepoş

Giriş

Giysiler bir dönemin, bir ülkenin, bir topluluğun veya bir kişinin özelliklerini gösteren ürünlerdir. Kültürlerin en canlı belgelerinden olan giysiler, var oldukları dönemin ve milletin; ekonomik, toplumsal, kültürel ve siyasal şartlarından etkilenerek biçimlenmiş, gelişim sürecinde geniş kültürel işlevler yüklenmiştir (Aygün, 2011:1).

Tarihimiz içerisinde geliştirdiğimiz giyim kuşamımız milli kültürümüzün zenginlik kaynaklarından biridir. Zengin kültürel kaynakları ile Kütahya medeniyetlerimizin önemli şehirlerindendir. Kütahya'nın sahipolduğu bu değerler içinde zeybek kıyafetleri ayrı bir öneme sahiptir. Halen Kütahya'da zeybek kültürü, türküleri ve kıyafetleri kültür özellikleri korunarak yaşatılmaya çalışılmaktadır. Bu zengin kültür mirasımızın yaşatılmasına katkı sağlamak amacı ile yapılan bu çalışmada tarihi zeybek kıyafetleri aksesuarlarından Kellepoş'ların kumaş, işleme, renk, süsleme, motif, motiflerin sembolik anlamları, kompozisyon ve biçim özellikleri incelenerek kayıt altına alınmıştır. Geçmişte önemli bir yere sahip olan yöresel kıyafetlerimiz kültür değişmeleri ve teknoloji sayesinde giderek yok olmaya yüz tutmuştur. Giderek yok olmaya yüz tutan bu kıyafetlerimizin araştırılması, yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması gerekmektedir. Bu nedenle önemlidir.

Araştırmada tarama yapılarak gerekli yayınlara ulaşılmıştır. Saha araştırmasıyla ulaşılan Kellepoş'lar gözlem fişi ile incelenerek fotoğrafları çekilmiş gerekli çizimleri yapılmıştır. Gözlem fişi ile on adet Kellepoş'un renk, süsleme özelliği, motif, kompozisyon ve biçim özellikleri belirlenmiştir.

2. Bulgular ve Yorum

2.1. Kütahya Zeybek Giyim Aksesuarlarından olan Kellepoş'un İncelenmesi

Zeybeğin tarihçesi bilinmemekle birlikte kelime anlamı da rivayetlere dayanmaktadır. Bazı yazarlara göre zeybek kelimesinin Farsça "Zıybak"yani "cıva"dan geldiğini ve zeybeklerin ele avuca sığmaz kişiler olduğu düşünülmektedir. Şemsettin Sami Kamus-ı Türki'de zeybeği, Hüdavendigar vilayetinde yaşayan, adetlerini bozmamış, örflerine bağlı Türkler olarak ifade etmiştir. Başka bir ifadeye göre ise zeybek, Ege ve İç Batı Anadolu'nun Bazı kesimlerinde büyük çiftliklerde yaşayan ve ziraatla uğraşan, seferlere gönüllü olarak katılan, kendilerine has hayat tarzları, tavırları ve giyinişleri olan hafif süvarilerdir (Tezcan, 2018: 38-39).

Kütahya zeybek giyimi, Cepken, Gazeke, İç Gömlek, İç Don ve aksesuarlardan oluşmaktadır. Zeybek giyimi Aksesuarı ise kellepoş, poçu, şal, kolan, silahlık, pişto, bıçak, kuburluk, kamçı, pazubent, muska, para kesesi, tozluk, kalçın, yemeni, teşbih, saat ve köstek, ağızlık, çakmak tır. Zeybek giyimi akseurlarından olan kellepoş "Beyaz pamuklu kumaştan kanaviçe tekniği ile işlenmiş, takke anlamındadır" (Koçu, 2015:156, Kütahya Olgunlaşma Enstitüsü, 2018:267). Sevim (1999:78)' göre ise kellepoş, elastikli kumaştan, ucu sivri genişleyip daralabilen, külahımsı başa giyilen takkedir. Kellepoş ya da Serpuş adı verilen bu takkenin çevresi oyalı veya işlemelidir. Çevresine ise ipekten Poşu sarılır.

Kütahya Zeybek Giyiminden Bir Örnek: Kellepoş adlı çalışmada on adet Kellepoş incelenerek aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

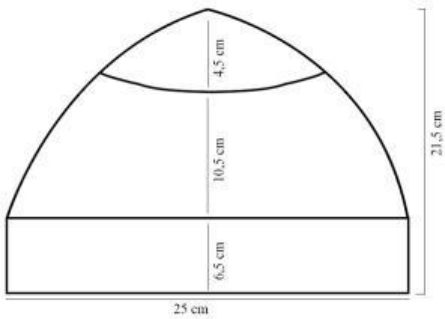

Fotoğraf 1: 1 Numaralı Kellepoş (Aygün, 2019). Çizim 1: 1 Numaralı Kellepoş'un Teknik Çizimi

1920 yıllarına ait olduğu düşünülen Kellepoş'ta beyaz pamuklu kumaş, işlemede üç renk sarı, bordo ve

lacivert yün ip, oyada ise siyah, beyaz, bordo, mavi, yeşil ve kırmız renk boncuk kullanılmıştır.

Kellepoş sembolik motiflerden olan yaşamı simgeleyen suyolu motifi (Erbek, 2002:106) ile bezenmiştir. Motifler yineleme ve ulama tekniği ile tasarlanmıştır.

Kellepoş'un işlemeleri Çapraz iğne grubundan kanaviçe, İlmikli İğnelerden zincir iğnesi, düz dolgu tekniği ile oluşturulmuştur. Kellepoş'un üst kısmı Serbes Stil iğneler grubuna giren düz iğnelerden oyulgama iğnesi ile büzülmüştür. Oyulgama, dikiş tekniğinde uygulanan bir iğne olmasına rağmen (Eronç, 1984:23) burada Kellepoş'a form vermek için uygulanmıştır. Kellepoş'un en uç kısmına ise 9 cm çapında parça eklenmiştir. Kellepoş kenar ve tepe olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Kellepoş'un uç kısmı ise boncuk oyası ile süslenmiştir. Kellepoş'un Ölçüleri Çizim 1'de, işleme detayı ve boncuk oyası da Çizim 2'de verilmiştir.

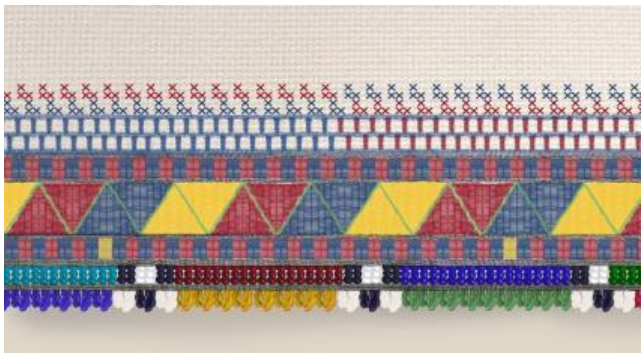

Çizim 2: 1 Numaralı Kellepoş'un Motif Çizimi.

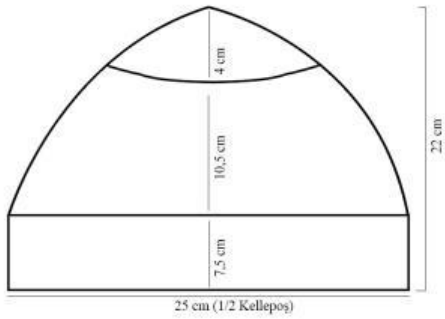

Fotoğraf 2: 2 Numaralı Kellepoş (Aygün, 2019). **Çizim 3: 2 Numaralı Kellepoş'un Teknik Çizimi.**

1930 yıllarına ait olduğu düşünülen Kellepoş'ta beyaz pamuklu kumaş, işlemede iki renk bordo ve mavi yün ip, oyada ise siyah, beyaz, kırmızı, mavi, yeşil ve sarı renk boncuk kullanılmıştır.

Kellepoş sembolik motiflerden olan yaşamı simgeleyen suyolu motifi (Erbek,2002:106) ile bezenmiştir. Motifler yineleme ve ulama tekniği ile tasarlanmıştır.

Kellepoş'un işlemeleri Çapraz İğne grubundan kanaviçe, İlmikli İğnelerden zincir iğnesi ve düz dolgu tekniği ile oluşturulmuştur. Kellepoş'un üst kısmı Serbes Stil iğneler grubuna giren düz iğnelerden oyulgama iğnesi uygulanarak kellepoş'a form verilmiştir. Kellepoş'un en uç kısmına ise 8 cm çapında parça eklenmiştir. Kellepoş kenar ve tepe olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Kellepoş'un uç kısmı ise boncuk oyası ile süslenmiştir. Kellepoş'un Ölçüleri Çizim 3'de, işleme detayı ve Boncuk Oyası Çizim 4'de verilmiştir.

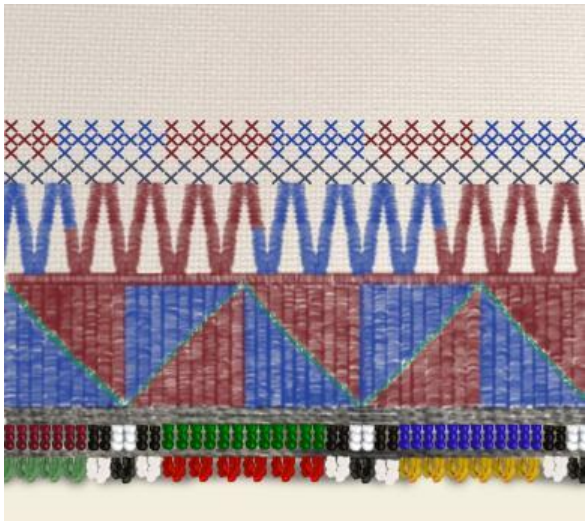

Çizim 4: 2 Numaralı Kellepoş'un Motif Çizimi.

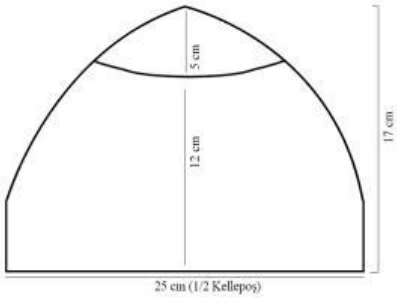

Fotoğraf 3: 3 Numaralı Kellepoş Teknik Çizimi. Çizim 5: 3 Numaralı Kellepoş'un Teknik Çizimi

1925 yıllarına ait olduğu düşünülen Kellepoş'ta beyaz pamuklu kumaş Kellepoş'a dikiş tekniği ile yapılan süslemelerden olan zikzak büzgü uygulanarak form verilmiştir. Kellepoş'un en uç kısmına ise 10 cm çapında parça eklenerek, biye ile temizlenmiştir. Kellepoş kenar ve tepe olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Kellepoş'un uç kısmı ise tığ oyası ile süslenmiştir. Kellepoş'un Ölçüleri Çizim 5'te verilmiştir.

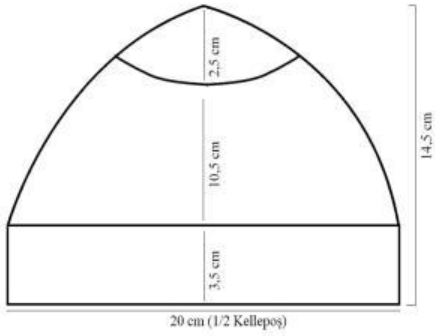

Fotoğraf 4: 4 Numaralı Kellepoş (Aygün, 2019). **Çizim 6: 4 Numaralı Kellepoş'un Teknik Çizimi**

1920 yıllarına ait olduğu düşünülen Kellepoş'ta beyaz pamuklu kumaş, işlemede siyah renk iplik, oyada ise siyah, beyaz, kırmızı ve mavi renkte boncuklar kullanılmıştır.

Kellepoş sembolik motiflerden olan yaşamı simgeleyen suyolu motifi ile bezenmiştir. Motifler yineleme, ulama ve simetri tekniği ile tasarlanmıştır.

Kellepoş'un işlemeleri Çapraz İğne grubundan kanaviçe tekniği ile oluşturulmuştur. Kellepoş'a dikiş tekniği ile yapılan süslemelerden olan zikzak büzgü uygulanarak form verilmiştir. Kellepoş'un tepe kısmına ise 5 cm çapında parça eklenmiştir. Kellepoş kenar ve tepe olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Kellepoş'un uç kısmı ise boncuk oyası ile süslenmiştir. Boncuk oyasında kırmızı ve mavi, siyah ve beyaz yan yana kullanılarak kontrast oluşturulmuştur. Kellepoş'un Ölçüleri Çizim 6'da işleme detayı ve boncuk oyası da Çizim 7'de verilmiştir.

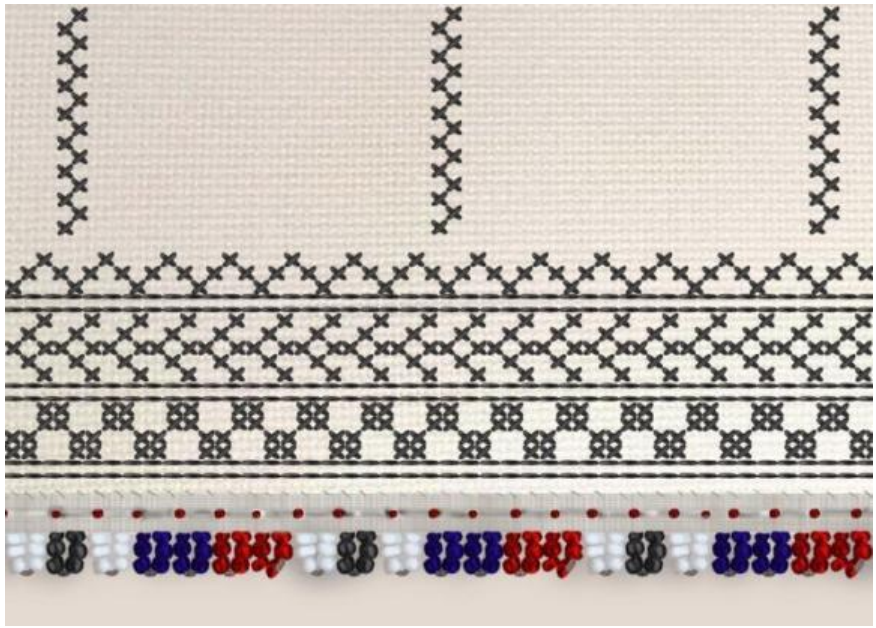

Çizim 7: 4 Numaralı Kellepoş'un Motif Çizimi.

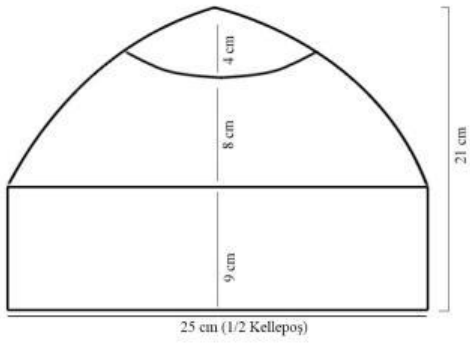

Fotoğraf 5: 5 Numaralı Kellepoş (Aygün, 2019). **Çizim 8: 5 Numaralı Kellepoş'un Teknik Çizimi.**

1930 yıllarına ait olduğu düşünülen Kellepoş'ta beyaz pamuklu kumaş, işlemede iki renk bordo ve lacivert pamuklu ip, oyada ise siyah, beyaz, kırmızı ve mavi renkte boncuklar kullanılmıştır.

Kellepoş sembolik motiflerden olan yaşamı simgeleyen suyolu motifi (Erbek, 2002:106) ile bezenmiştir. Motifler yineleme ve ulama tekniği ile tasarlanmıştır.

Kellepoş'un işlemeleri Çapraz iğne grubundan kanaviçe ve düz dolgu tekniği ile oluşturulmuştur. Kellepoşun üst kısmına dikiş tekniği ile yapılan süslemelerden olan zikzak büzgü uygulanmış böylece Kelepoş'a form kazandırılmıştır. Kellepoş'un tepe kısmına ise 8 cm çapında parça eklenmiştir. Kellepoş kenar ve tepe olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Kellepoş'un uç kısmı ise boncuk oyası ile süslenmiştir. Boncuk oyasında kırmızı ve mavi, siyah ve beyaz yan yana kullanılarak kontrast oluşturulmuştur. Kellepoş'un ölçüleri Çizim 8'de, işleme detayı ve boncuk oyası da Çizim 9'da verilmiştir.

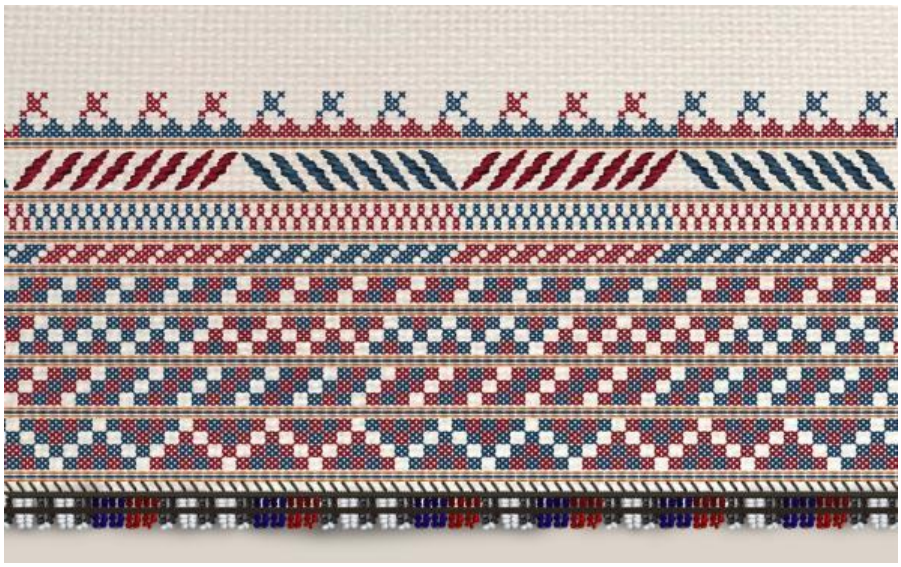

Çizim 9: 5 Numaralı Kellepoş'un Motif Çizimi.

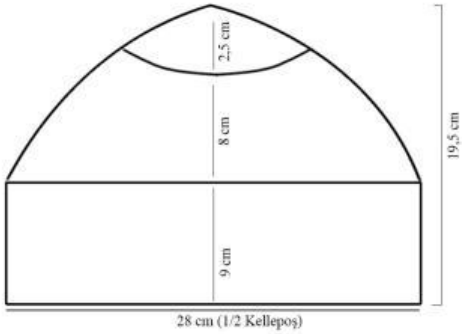

Fotoğraf 6: 6 Numaralı Kellepoş (Aygün, 2019). **Çizim10: 6 Numaralı Kellepoş'un Teknik Çizimi**

1940 yıllarına ait olduğu düşünülen Kellepoş'ta beyaz pamuklu kumaş, işlemede turuncu, bordo, yeşil, pembe, siyah ve sarı renk pamuklu ip kullanılmıştır.

Kellepoş sembolik motiflerden olan yaşamı simgeleyen suyolu ve göz motifi ile bezenmiştir (Erbek,2002-132: 106). Motifler yineleme ulama ve simetri tekniği ile tasarlanmıştır.

Kellepoş'un işlemeleri Çapraz iğne grubundan kanaviçe tekniği ile oluşturulmuştur. Kellepoş'un üst kısmına dikiş tekniği ile yapılan süslemelerden olan zikzak büzgü uygulanmış böylece Kellepoş'a form kazandırılmıştır. Kellepoş'un tepe kısmına ise 5 cm çapında parça eklenmiştir. Kellepoş kenar ve tepe olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Kellepoş'un uç kısmı ise elde makine dikişi ile temizlenmiştir. Kellepoş'un ölçüleri Çizim 10'da, işleme detayı da Çizim 11'de verilmiştir.

Çizim 11: 6 Numaralı Kellepoş'un Motif Çizimi.

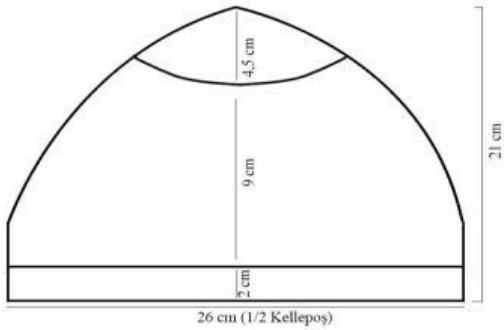

Fotoğraf 7: 7 Numaralı Kellepoş(Aygün, 2019). **Çizim 12:7 Numaralı Kellepoş'un Teknik Çizimi**

1930 yıllarına ait olduğu düşünülen Kellepoş'ta beyaz pamuklu kumaş, işlemede bordo, lacivert, turuncu ve yeşil renk pamuklu ip kullanılmıştır.

Kellepoş sembolik motiflerden suyolu ve geometrik motiflerden üçgen ile bezenmiştir. Motifler yineleme, ulama ve simetri tekniği ile tasarlanmıştır.

Kellepoş'un işlemeleri Çapraz İğne grubundan kanaviçe ve düz dolgu tekniği ile oluşturulmuştur. Kellepoş'a dikiş tekniği ile yapılan süslemelerden olan zikzak büzgü uygulanarak form verilmiştir. Kellepoş'un tepe kısmına ise 9 cm çapında parça eklenmiştir. Kellepoş kenar ve tepe olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Kellepoş'un uç kısmı ise elde makine dikişi ile temizlenmiştir. Kellepoş'un ölçüleri Çizim 12'de, işleme detayı ise Çizim 13'de verilmiştir.

Çizim 13: 7 Numaralı Kellepoş'un Motif Çizimi.

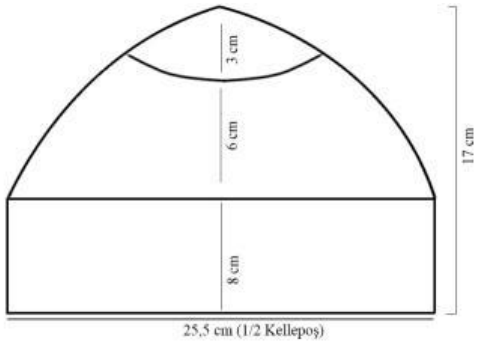

Fotoğraf 8: 8 Numaralı Kellepoş (Aygün, 2019). **Çizim 14: 8 Numaralı Kellepoş'un Teknik Çizimi**

1925 yıllarına ait olduğu düşünülen Kellepoş'ta beyaz pamuklu kumaş, işlemede iki renk bordo ve lacivert pamuklu ip, oyada ise siyah, beyaz, kırmızı ve lacivert renk boncuk kullanılmıştır.

Kellepoş sembolik motiflerden olan yaşamı simgeleyen suyolu motifi ile bezenmiştir. Motifler yineleme, ulama ve simetri tekniği ile tasarlanmıştır Kellepoş'un işlemeleri Çapraz İğne grubundan kanaviçe tekniği ile oluşturulmuştur. Kelleposun üst kısmına dikiş tekniği ile yapılan süslemelerden olan zikzak büzgü uygulanmış böylece Kelepoş'a form kazandırılmıştır. Kellepoş'un tepe kısmına ise 6 cm çapında parça eklenmiştir. Kellepoş kenar ve tepe olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Kellepoş'un uç kısmı ise boncuk oyası ile süslenmiştir. Kellepoş'un ölçüleri Çizim 8'de, işleme detayı ve boncuk oyası da Çizim 9'da verilmiştir.

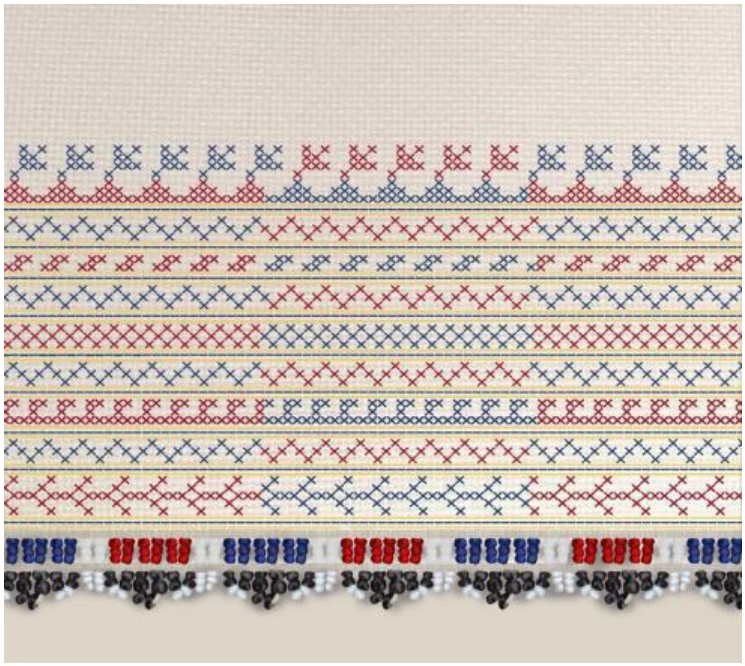

Çizim 15: 8 Numaralı Kellepoş'un Motif Çizimi.

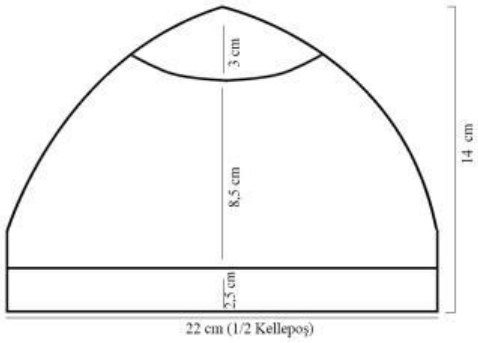

Fotoğraf 9: 9 Numaralı Kellepoş (Aygün, 2019). **Çizim 16: 9 Numaralı Kellepoş'un Teknik Çizimi**

1915 yıllarına ait olduğu düşünülen Kellepoş'ta beyaz pamuklu kumaş, işlemede, sarı, lacivert, yeşil ve turuncu renk pamuklu ip, oyada ise siyah, beyaz, turuncu, kırmızı, lacivert ve yeşil renk boncuk kullanılmıştır.

Kellepoş sembolik motiflerden olan yaşamı simgeleyen suyolu ve çengel motifi, geometrik motiflerden üçgen ile bezenmiştir. Kellepoş'un işlemeleri Çapraz iğne grubundan kanaviçe ve düz dolgu tekniği ile oluşturulmuştur. Kellepoş'un üst kısmına form vermek için Serbest Stil iğneler grubuna giren düz iğnelerden oyulgama iğnesi uygulanmıştır.

Kellepoş'un tepe kısmına ise 6 cm çapında parça eklenmiştir. Kellepoş kenar ve tepe olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Kellepoş'un uç kısmı ise boncuk oyası ile süslenmiştir. Boncuklar kontrast bir şekilde yan yana tasarlanmıştır. Kellepoş'un Ölçüleri Çizim 18'de işleme detayı ve boncuk oyası da Çizim 19'da verilmiştir.

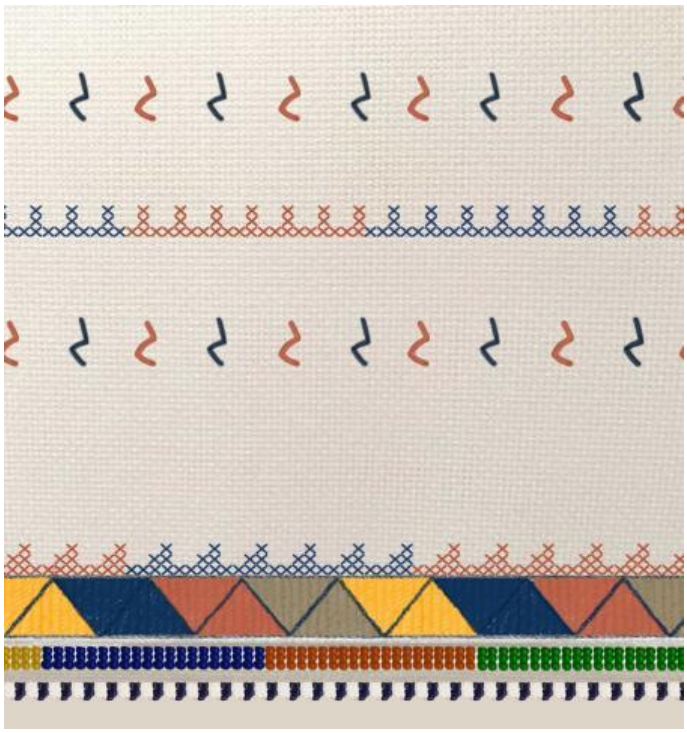

Çizim 17: 9 Numaralı Kellepoş'un Motif Çizimi.

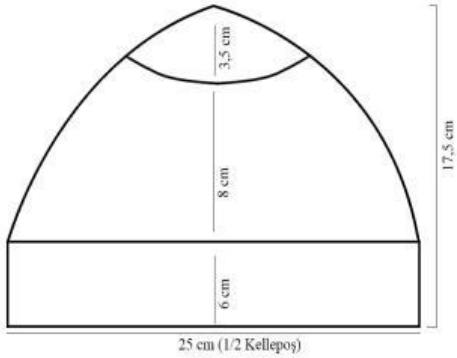

Fotoğraf 10: 10 Numaralı Kellepoş (Aygün, 2019). **Çizim 18: 10 Numaralı Kellepoş'un Teknik Çizim.**

1930 yıllarına ait olduğu düşünülen Kellepoş'ta beyaz pamuklu kumaş, işlemede bordo ve lacivert renk pamuk ip kullanılmıştır.

Kellepoş sembolik motiflerden suyolu ile bezenmiştir. Motifler yineleme, ulama ve simetri tekniği ile tasarlanmıştır Kellepoş'un işlemeleri Çapraz iğne grubundan kanaviçe tekniği ile oluşturulmuştur. Kelleposun üst kısmına dikiş tekniği ile yapılan süslemelerden olan zikzak büzgü uygulanmış böylece Kelepoş'a form kazandırılmıştır. Kellepoş'un tepe kısmına ise 7 cm çapında parça eklenmiştir. Kellepoş kenar ve tepe olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Kellepoş'un uç kısmı ise elde makine dikişi ile temizlenmiştir. Kellepoş'un Ölçüleri Çizim 18'de işleme detayı da Çizim 19'da verilmiştir.

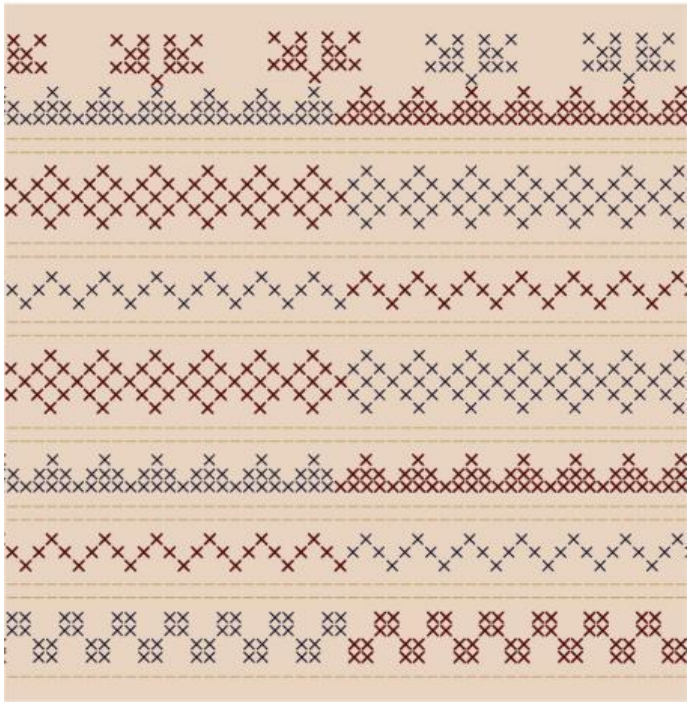

Çizim 19: 10 Numaralı Kellepoş'un Motif Çizimi.

Sonuç

Kütahya Zeybek giyimi aksesurlarından olan Kellepoşların incelenmesine yönelik yapılan çalışmada elde edilen bulgulara göre şu sonuçlara ulaşılmıştır:

İncelenen Kellepoş'larda beyaz pamuklu kumaş, işlemede ise yün ve pamuk ip kullanıldığı tespit edimiştir.

Kellepoşların bezemesi tek renki, üç renkli ve çok renkli bir sistemle tasarlandığı tespit edilmiştir. Tek renkli bezemede siyah, üç renkli bezemede, bordo, lacivert ve sarı, çok renkli bezemede ise bordo, lacivert, yeşil, pembe, sarı ve siyah rekler ile tasarım yapıldığı görülmüştür.

İncelenen Kellepoş'ların bezemesinde geometrik motiflerden; üçgen, sembolik motiflerden ise; göz, suyolu ve çengel motiflerinin kullanıldığı görülmüştür.

Kellepoşların motiflerinin yineleme, ulama ve simetri tekniği ile tasarlandığı tespit edilmiştir.

Kellepoş'un işlemeleri kanaviçe, düz dolgu ve elde makine dikişi tekniği ile oluşturulduğu tespit edilmiştir.

Kellepoşların üst kısmına form vermek için serbest stil iğneler grubuna giren düz iğnelerden oyulgama iğnesi ve dikiş tekniği ile yapılan süslemelerden zikzak büzgü uygulandığı görülmüştür.

Kellepoşların kenar ve tepe olmak üzere iki parçadan oluştuğu tespit edilmiştir. Tepe çapı 5-10 cm, kenar eni (baş çevresi) 40-56 cm, boyu 14-22 cm ebatları arasında olduğu tespit edilmiştir.

Kellepoşların uç kısmlarının tığ veya boncuk oyası ya da elde makina dikişi ile temizlendiği görülmüştür.

Yapılan arastırmada on adet Kellepoş incelenip kayıt altına alınmıştır. Bu konularda yapılan araştırmaların daha da genişletilerek bu kıyafetlerin renk, desen, kompozisyon ve teknik özellikleri tespit edilip; fotoğraflarla desteklenen bir katalog hazırlanarak, zengin giysi kültürümüzün bozulmadan gelecek nesillere aktarılması sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

Aygün, Müzeyyen. Kütahya ve Çevresi Geleneksel Kadın Giysilerinin Motif, Grafiksel Desen ve Kompozisyon Özelliklerinin İncelenmesi, Kütahya: Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, SBE., 2011.

Erbek, Mine. Çatalhöyük'ten Günümüze Anadolu Motifleri. Ankara.:Kültür Bakanlığı, Birinci Baskı, 2002.

Ganderton, Lucında. Tüm Dünyadan Seçkin Örneklerle El Nakışı Rehberi. İstanbul:Tuva Yayıncılık, 2010.

Koçu, Reşat Ekrem. Türk Giyim, Kuşam ve Süslenme Sözlüğü. İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş. , 2015.

Sevim, Erdoğan. Giyimi Kuşamı ile Kütahya, Kütahya: Ekspres Matbaası,1999.

Tezcan, M. Mesut.Saz Zeybeği M. Mesut Tezcan İle Mülakat.İstanbul: Kütahya Zeybek Alayı, Kütahya Olgunlaşma Enstitütüsü, PresExpres Ofset Matbaacılık, 2018.

AN INSTANCE OF KÜTAHYA ZEYBEK CLOTHING: KELLEPOŞ

Müzeyyen Aygün

ABSTRACT

Kütahya, which is a historical city, the city that has been the cradle of civilizations and the sanjak of the prince, is also the city of zeybeks. Kütahya, which is accepted as the cradle of Anatolian civilizations; has rich accumulation. It has a history dating back to the Phrygians. Embroidered clothes have a special place among these cultural values of Kütahya. Historical zeybek clothes and accessories are among our rich cultural heritage. These cultural heritages should be researched, interpreted among today's art products and passed on to future generations. The aim of the study is to reveal the symbolic meanings, composition and form features of Kellepoş's fabric, embroidery, color, ornament, motif, motifs, which have an important place in Kütahya Zeybek clothing, and to contribute to the transfer of these features to future generations. In this context, Kellepoşlar, which is one of the head accessories of zeybek clothing, was investigated and recorded. None of the examples under review were published or exhibited. Therefore it is important for research. In the research, a source search was made about Kellepoş, which is the head accessories of Kütahya zeybek clothing. Photographs were taken and drawings were digitally drawn by field research. Color, ornament, motif, composition and form characteristics of ten Kellepoş were determined with the observation form. The universe of the study is composed of Kütahya and the sample is composed of ten Kellepoş, which are one of the head accessories of zeybek clothing in Kütahya. According to the findings, it was seen that geometric and symbolic motifs were used in the decorations of the Kellepoş. Straight needles made of free-style needles, which are made with embroidery technique in the decoration of the headbands; engraving needle and machine stitch, from loop needle; chain needle and flat filling techniques were observed. The canvas-cross stitch technique, which is one of the cross needle group, is also used in embroidery. It was observed that the engraving needle and zigzag shirring, which are decorations made with the sewing technique, were applied to fit the upper parts of the headbands to the head. It has been determined that single-color, two-color and multi-color systems are used in embroidery. Beaded or crochet stitches or hand-stitched machine stitches were observed to clean and decorate the ends of the headbands. Recommendations have been developed based on the results obtained in the research.

Keywords: Kütahya, Zeybek dress, kellepoş